UKRAINIAN LABOR NEWS

PRINTED AND PUBLISHED TRI-WEEKLY BY THE WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASSOCIATION, LIMITED, A JOINT STOCK COMPANY, INCORPORATED UNDER THE LAWS OF MANITOBA, AT ITS HEAD OFFICE AND PLACE OF BUSINESS, AT THE CORNER OF PRITCHARD AVENUE AND MCGREGOR STREET IN THE CITY OF WINNIPEG, MANITOBA.

Subscription per year $4.00

Telephone: 51 465

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ

газета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видає Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, зінкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня міститься в Українськім Робітничім Домі, на розі вулиць Прічард і МекҐрегор, у Вінніпеґу, Ман.

Передплата на рік $4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

Непоміщених в газеті рукописів не звертається, хіба що дописувать виразно зазначить, що бажає звороту свого рукопису на випадок його непоміщення, та залучить почтовий стемпель на його пересилку.

ВТЕЧА АФҐАНІСТАНСЬКОГО КОРОЛЯ АМАНУЛИ.

Останні телеґрами доносять, що афґаністанський король Аманула зрезиґнував в користь свого старшого брата і сам аеропляном виїхав з столиці, Кабулу, до другого великого міста Афґаністану, до Кандагару.

Дивлячись поверховно — здається, що нічого важного не сталося. Яка-там комусь втрата, що один король зрезиґнував в користь другого хоч би навіть під натиском повстання, ще й король такої маловідомої відсталої країни, як Афґаністан? Говорити таке можна дивлячись тільки поверховно, не розуміючи й не знаючи хто бореться за зверхність в Афґаністані й що собою уявляє ця півдика країна.

Країна Афґаністан лежить в гористій місцевости в середній Азії. Просторінь її коло 245,000 квадратових миль, а населення коло пять мільйонів душ. Це бідна півдика країна. Населення її темне, неписьменне, фанатично-релігійне. Само воно, хоч майже ціле магометанське, поділене на ріжні племена.

Афґаністан граничить на сході з Персією, на півночи з Радянським Союзом, а на сході й полудни з британською Індією. Отож коли взяти під увагу, що з двох боків Афґаністану кордони британської Індії, з третього боку кордон Персії (а в Персії є багато нафти, а через Персію дорога до кавказької нафти), а з четвертого боку кордон Радянського Союзу — то зрозуміло нам стане, що політика зміни королів в Афґаністані є політикою з-зовні.

Ще за часів царату точилася завзята боротьба між царськими ґенералами й англійськими капіталістами за Афґаністан. Бо, бачите, отака півдика країна влізла в середину між дві великі держави — з яких одна преться до перської та кавказької нафти й до туркестанського збіжжя та бавовни, а друга пробиває собі шлях до Індії, до її кольосального природнього багацтва і через неї до виходу в Індійський Океан. І обом їм шлях лежить через Афґаністан.

Коли в бувшій царській Росії затвердилася радянська влада — знову повторилася та сама історія з Афґаністаном хоч вже у відмінній формі.

Між царським урядом Росії і капіталістичним урядом Анґлії провадився спір за те, хто буде визискувати Афґаністан і хто через него вторує собі шлях до визиску инших народів. З приходом радянської влади, сумежні з Афґаністаном і споріднені з ним народи Хиви й Бухари, що їх гнітив колись царат, визволилися, стали вільними. Вони поскидали своїх шахів та емірів і встановили владу робітничо-селянську. Правда, гущу населення Афґаністану відгороджують від тих народів високі гори, але долинами та ярами поміж ті гори визвольна ідея линула до Кабулу, а через Кабул і до Індії. І ця визвольна ідея працюючих далеко небезпечніша стала британському капіталові в Індії, як колись були багнети царської армії.

В Афґаністаі панує ще стан феодальний. Під необмеженим абсолютизмом монархії віками вкорінювався там абсолютизм сирдарів, ханів і мулів. Сирдари — це родовита шляхта, феодали, самодержці своїх округів чи провінцій. Хани — "народні вибранці", що їх вибірають ріжні племена. Хто їх вибірає і як — про це нема навіть потреби тут розводитися. Мули — це не Мекартурові довгоухі створіння, але магометанські попи, що тримають населення в страху божім і є найголовнішою опорою наїбів (губернаторів) казісів (суддів), сирдарів, ханів та самого падишаха (короля).

Решта населення — бідне, темне, фанатично-релігійне невільниче й розбійниче. Розбійниче не тому, що така його природа, але тому, що хани та мули ріжних племен в погоні за наживою нападали одні на других, грабували, вбивали, присвоюючи потім собі владу, майно й титули побіджених. А всім тим паразитам покровительствував анґлійський капітал — так само, як він покровительствує індуським магараджам. Бо рука руку миє і обидві чорні.

В 1919 році один з таких молодих ханів, Аманула по назвиску, повалив збройною силою владу падишаха Габібули, свого батька, став сам падишахом, зліквідував анґлійську опіку й почав завзято обороняти самостійність Афґаністану. Сталося, що молодий падишах був людиною образованою, культурною в европейському значінню, самостійною. Він був добре знайомий з турецьким Кемалем пашою. Таку-ж саму має він жінку. Як представник молодої щойно-народжуючоїся національної афґаністанської буржуазії, Аманула почав боротися не тільки за незалежність Афґаністану, але почав переводити радикальні реформи внутрі країни: закладати школи на европейський лад, заводити народні суди, врізувати владу й права більшим і меншим сирдарам і ханам, касувати релігійні середньовічні забобони, визволяти жінок з невільництва, здираючи заслону з їх очей і т. ин. Навіть в столиці своїй встановив щось в роді парляменту. І все це він проводив самостійно залізною рукою.

Минулого року Аманула подорожував по всіх европейських країнах, вивчаючи здобутки цивілізації й культури. В Лондоні його дуже вмовляли не їхати до Радянського Союзу, але й тут Аманула показав свою волю до самостійности і впрост з Анґлії поїхав до Радянського Союзу. Ціла його подорож по Европі була великою сензацією. Він не сходив із сторінок світової преси. Коли він переїздом до Радянського Союзу вступив до Варшави, то навіть петлюрівський вилупок Андруша Лівицький хотів з ним бачитися й просити визнання своєї влади на колесах, але його до Аманули не допустили.

В Радянському Союзі Аманула мав велику зустріч — коли не як король, то як великий реформатор, як людина, що бореться за самостійність свого народу. Побачившись на останку ще з Кемалем пашою в Туреччині, Аманула вернув із своєю жінкою, яка товаришувала йому в його подорожі, до своєї столиці і ще з більшим завзяттям почав переводити в життя свої реформи. Але тут то його реформами почали бути невдоволені мули, хани, всякі феодали. Вони, опираючись на капітал британських імперіялістів, підбурили півдикі релігійні племена шінварів, що згуртовані здовж кордону Індії. Потім, підкуплений капіталістами, до цих повстанців прилучився Баче-Сака, який заключив був умову з урядом Аманули, щоб разом поборювати повстанців.

Боротьба ця точилася досить довго. Вже були вістки, що війська Аманули прогнали повстанців з-під стін Кабулу, але потім наспіли вістки, що Аманула згодився піти на деякі уступки повстанцям й скасувати деякі реформи. Феодали та мули зажадали, щоб Аманула прогнав свою жінку, бо вона не носила чарди на обличчі й провадила активну пропаґанду за розкріпачення афґаністанської жінки з магометанського невільництва й посилала афґаністанських дівчат до турецьких шкіл. Аманула на ці уступки не пішов і нарешті аеропляном виїхав з Кабулу до Кандагару, другого великого міста Афґаністану.

Чи він цілком зрезиґнував, чи він попробує ще орґанізувати опір темним силам своєї країни, годі сказати. Та коли-б то він мав до діла тільки з темними силами власної країни? За тими темними силами Афґаністану стоять ще й ті сили, які панують над сусідньою 300-мільйоновою Індією.

Ось чому резиґнацію і втечу Аманули треба розглядати не як втечу короля перед народнім повстанням, але як втечу реформатора перед темними силами феодалізму, як втечу самостійности афґаністанського народу перед навалою зовнішнього капіталу. Уряд Аманули жив в приятельських відносинах з Радянським Союзом, бо Аманула бачив, що з боку радянської влади народові Афґаністану не тільки не грозить ніяка небезпека, але, навпаки, що національна політика радвлади є дороговказом до незалежности Афґаністану.

Ще недавно один з радянських провідників, вказуючи на Аманулу й Рамзея МекДоналда, сказав: тепер бувають королі, яким блищі інтереси народніх мас, ніж сучасним соціял-демократам.

ПЕРЕД ДЕСЯТИМ З'ЇЗДОМ ТУРФДІМ.

(Стаття дискусійна.)

Вже короткий час відділює нас від Десятого З'їзду нашої культурно-освітньої орґанізації ТУРФДім. Однак і в цім часі можна ще багато дечого сказати про нашу орґанізацію, про працю в ній, про її розвиток, про успіхи, недостачі і перепони в її розвитку. Дехто з членів нашої орґанізації надіється від Десятого З'їзду чогось великого і небувалого.

Воно і справді є чим радіти, коли наша орґанізація, проіснувавши 10 років, зуміла вдержатися і побороти ріжні недостачі й перепони на шляху свого розвитку та пробити собі шлях в широкі верстви українських працюючих мас в Канаді і по за нею. Безперечно, що Десятий З'їзд ТУРФДім багато дечого доброго пренесе для наших орґанізацій, але на скільки більше цей з'їзд був би приніс нашій орґанізації чогось доброго й корисного, коли-б членство було виконано всі ті ухвали, що їх ухвалювали попередні з'їзди наших орґанізацій? А то і Десятому З'здові прейдеться зостановлятися над деякими справами, що були вже обговорені і ухвалені минулими з'їздами, але не виконані членством. Я тут хочу висказати свій погляд на деякі справи в нашій орґанізації. В мене на думці: орґанізаційна і освітня ділянки праці та наша преса.

Орґанізаційна ділянка праці.

Всекраєвий орґанізатор, якого висилає Ц.В.К. на орґанізаційну об'їздку, по моїй думці приносить користь для наших орґанізацій. В майбутньому такий орґанізатор повинен бути не тільки орґанізатором і промовцем, але й добрим інспектором та контрольором всієї праці у відділах. Перед ним відділові заряди і ріжні комітети повинні здавати справоздання, в роді іспиту, зі своєї орґанізаційної діяльности, щоби орґанізатор увійшов в середину кожної частини нашої орґанізації, знав, як в дійсности провадиться праця і на підставі такої контролі подавав свої поучення та вказівки в ріжних орґанізаційних справах.

Освітня ділянка праці.

До освітньої ділянки праці в орґанізації зачисляється і є великої ваги освіта членства. Бо коли членство даної орґанізації освідомлене й вишколене, то тим самим розуміє краще ціль й завдання своєї орґанізації і всяку орґанізаційну працю переводить успішніше, з меншою витратою енерґії та краще підчиняється орґанізаційній дисціпліні. Про освіту членства у нас вже багато разів говорилося. На кожнім з'їзді делеґати і делеґатки обговорювали і застановляли ся над цею важною справою, добирали ріжних метод та виносили ріжні ухвали в цій справі. Але найкращі ухвали не принесуть багато користи для орґанізації, коли ті ухвали не будуть введені в життя членством і не будуть виконані як слід. Тому ще і Десятому З'їздові ТУРФДім прийдеться застановитися над освітою і обовязками членства в орґанізації.

Коли приглянутися членству нашої орґанізації, то тут неграмотного членства є дуже мало. Але малограмотного і малосвідомого є таки поважне число. Старання місцевих зарядів і орґанізаційно-освітних комітетів в цій справі не всюди досягнули гарних успіхів. Є такі члени, що вже покілька років в орґанізації і уважають себе свідомими, але та їхня "свідомість" найкраще показується, коли прийдеться членові чи членкині представити або оборонити свою орґанізацію в разі потреби, або хоч би обговорити чи виконати якусь орґанізаційну працю. Щоб цему зарадити, то по моїй думці було-б добре, щоб Десятий з'їзд ухвалив постанову онтерійського провінціонального з'їзду, де говориться: "Щоб Провком виробив квестіонарі для кожного члена нашої орґанізації і на тих квестіонарях вожний мав би виповнити і відповісти про свою активність в орґанізації." Такі квестіонарі мали-б висилатися що три місяці". Щоб таку ухвалу ввести в цілій нашій орґанізації в життя, то, думаю, членство було-б більш дисціпліноване й бралося-б до освіти і до активнішої праці в орґанізації. А можливо, що з'їзд ухвалить ще якісь практичніші методи відносно цеї справи.

Робітничі Діточі Школи.

Виховання нашої робітничої молоді і вдержання її при нашій орґанізації — це одно з найважливіших завдань. Від виховання нашого молодого покоління залежить дальший розвиток і майбутнє орґанізації. Правда, наша орґанізація звернула пильну увагу на цю справу і в діточих школах осягнено вже гарних успіхів. Але не всюди успіхи ті однакові. На це складаються ріжні причини. В першій мірі фінансові недостачі. Ті відділи нашої орґанізації, які стоять краще фінансово й мають кращу спромогу здобути фінансів, краще розвиваються. Туди й учителі мають більшу охоту їхати працювати, бо там більше платять. І воно якось жаль робиться, коли подумати, що одні відділи нашої великої орґанізації сильніші є в кращих обставинах і праця у них йде гарно; другі слабші, мають мало членів, в діточій школі лише 10—12 дітей, учителя вдержати нема защо, а науки таки потрібно як для старших, так і для дітей.

Можливо, що можна-б створити якийсь загальний шкільний фонд, з якого виплачувалося-б учителям і в такий спосіб при кожнім відділі був би платний учитель. Бо платний орґанізаційний робітник є в спромозі краще допильнувати і виконати орґанізаційну працю. Думаю, що сегорічний з'їзд застановиться над цею справою і винесе своє рішення.

Наша преса.

Ще про нашу робітничо-фармерську пресу в Канаді, про її силу і значіння не тільки для наших робітничо-фармерських орґанізацій, але й взагалі для українських мас в Канаді і поза нею. По щирости треба сказати слідуюче: не буо-б нашої преси, не було-б сьогодня наших орґанізацій. Не було-б нашої преси, не було-б тої культурно-освідомляючої праці, яку розгорнули наші орґанізації серед українського робітництва і фармерства та робітничо-фармерської молоді. Завдяки нашій пресі, ми сьогодня гордимося тими моральними і матеріяльними здобутками, яких ми осягнули. Тому і членство наших орґанізацій, бачучи ту велику силу преси, по кожних своїх з'їздах застановляється і радиться над їх розвитком, поліпшенням і забезпеченням її існування.

Десятий з'їзд не промине цеї важної справи. Про ідеольоґічний стан нашої преси (говорячи загально) годі чогось більше сказати. Наша преса ідеольоґічно поставлена так, як в дійсности вимагають цего інтереси українських працюючих мас. Відносно "У.Р.В." в мене думка така: беручи під увагу тяжке положення робітництва і довг, який є ще в звязку з закупном пресмашини, покищо не видавати їх дневником. А від їхнього десятилітнього ювілею почати видавати на шість сторінок з тою самою передплатою, що й тепер. Що-ж до розміщення матеріялу в "У.Р.В." і забезпечення їхнього існування, то по моїй думці, коли-б "У.Р.В." виходили на шість сторінок, шесту сторінку взяти на бизнесові оголошення, якщо такі поплачуються і приносять користь для нашої преси. Пяту сторінку на дописи і ріжні орґанізаційні повідомлення і оголошення. А для поширення нашої преси і для забезпечення її існування, щоб і дальше переводити пресову кампанію в користь нашої преси. Таку кампанію малося-б переводити раз в рік в місяці травні. Це тому, щоб забепечити нашу пресу на час літнього сезону. Про "Фармерське Життя" думаю так само, як і про "У.Р.В." Журнал "Робітниця", по моїй думці, задовольняє потреби Жіночої Секції, як і взагалі потреби українського працюючого жіноцтва. "Світ Молоді" вимагає свого побільшення з місячника на двотижневник, бо з розвитком нашої молоді мусить розвиватися і її журнал. А передплата на него повинна також відповідно побільшитися.

Тенореньо.

Оттава, Онт.

ТОВАРИШ МИТРОФАН ТИМУНЬ.

Т. Митрофан Тимунь помер...

Цю поражаючо-несподівану, сумну вістку переповідали одні другим, в понеділок, 31. грудня 1928, по полудні, члени наших орґанізацій в місті Торонто, його товариші, друзі, приятелі, знайомі. Телефоном переказано відомість до всіх дооколичних місцевостей, де існують наші орґанізації. Телеґрафом повідомлено нашу пресу.

ТОВ. МИТРОФАН ТИМУНЬ.

І вістка видавалася неймовірною. Всі знали т. Тимуня здоровим, спортовиком, що ніколи не скаржився на стан свого здоровля. Тільки часом, по недоспаних через орґанізаційну працю ночах, говорив про утомлення.

Ще в суботу і неділю був в Брентфорд і Лондоні, куди посилав його Проввиконком ТУРФДім. В Брентфорд орґанізував відділ ТУРФДім, а в Лондоні полагодив деякі справи у місцевому відділі ТУРФДім. А в понеділок вже не було його між живими товаришами.

Хто був т. Тимунь?

Тов. Митрофан Гаврилишин Тимунь родився 1894 р. у селі Вільховець, Подільської губернії, на Наддніпрянській Україні. Скінчивши церковно-приходську школу, працював на батьківському господарстві. Численна родина, незавидні умовини життєві на селі, примусили його 19-літнім юнаком еміґрувати (1913 р.) в Канаду. Його брат Захарій, теж член наших орґанізацій, також еміґрував до Канади.

В Канаді працював т. Тимунь по лісах та майнах провінції Онтеріо, а від 1920 р. пішов у кравецьку промисловість і працював як пресер постійно в Торонто. Увесь свобідний час присвячував він в перших роках на читання літератури й ґазет, ходив по вечерам до школи, брав участь у орґанізуванні освітніх курсів при українських робітничих орґанізаціях і був одним з перших і кращих їхніх учнів. Таким чином придбав він собі чимале знання.

Зазнайомившись з тутешнім робітничим рухом, він почав брати у ньому жваву участь і став одним із видатних його керовників між українськими робітниками в Торонто. З 1915 р. вперше вступив до орґанізації соціялістів - революціонерів. Але швидко переконався, що ця орґанізація не для дійсних революційних робітників. У 1917 р. він перейшов на становище більшовиків. Разом з другими товаришами перейшов до товариства "Злука", а пізніше й до ТУРФДім (тоді Стов. Укр. Роб. Дім). У 1919 р. він був одним з перших в комуністичних гуртках і від тоді й залишився до останньої хвилі свого життя активним робітником в комуністичному русі. Його назначено було першим інструктором до українського відділу Ліґи Комуністичної Молоді в Торонто, бо цікавився він молоддю, розуміючи значіння її орґанізації. Останніх чотири роки був постійно членом Головного Українського Аґітпропкому, а в останньому році і членом Проввиконкому ТУРФДім. Був теж активним членом юнії Амалґамейтед Клодінґ Воркерс ов Америка. Як прийшло на порядок дня питання орґанізування спорту, його призначено до спортової орґанізації, щоб її допомагав своїм проводом і досвідом.

Любов до книжки була у т. Тимуня така велика, що він, не зважаючи на інші численні обовязки в орґанізаціях, охотно сповняв обовязки біліотекаря і його старанням належить багато завдячувати, що тут орґанізовано прекрасну бібліотеку. Виступаючи на всяких мітінґах, він виробився на дуже річевого і популярного промовця. Головний Український Аґітпропком К.П.К. та Проввиконком ТУРФДім в останніх роках часто доручали т. Тимуневі виступати у важливих справах як в місті Торонто, так і на провінції. Як вже згадувано в останніх двох днях перед своєю смертю, промовляв він ще в Брентфорд і Лондон.

В понеділок, 31. грудня, пішов до праці і ще по полудні, повернувши з обіду, жартував у шапі з своїми товаришами робітниками, розмовляв про орґанізаційні справи. Аж около другої години, нечайно схватився за голову, похилився на стіл, коло якого працював, а далі так і упав на землю мертвий.

В суботу, 5. січня, похоронили ми тов. Тимуня. О годині 1.30 по полудні саля Українського Робітничого Дому була вщерть заповнена, а на дворі, перед будинком, стояли сотки робітників і робітниць. Внесено тіло покійного т. Тимуня у труні і поставлено на підвищені перед самою сценою так, що по відкритті віка труни його обличчя було видно з цілої салі. Довкола труни і наперед сцени багато вінків з червоними лентами. По обох боках труни уставились спортовики в своїх білих одностроях, з червоно-чорними повязками жалоби на їхніх рукавах. На сцені мандолінова орхестра, а позад неї, на підвищенні хор.

Тихо й сумно заграла мандолінова орхестра революційний похоронний марш, а його потім підхватив хор. Покотилися сльози з очей соток товаришів і товаришок, друзів покійного товариша. Чутно було тихий, стриманий плач. Виступили промовці: тт. Бойчук, голова похоронного комітету; Попович, від Головного Українського Аґітпропкому К.П.К. і Проввиконкому ТУРФДім; Стефаніцький від місцевих українських робітничих орґанізацій; Чоповик, від відділу Л.К.М. і від відділу Секції Молоді ТУРФДім; т-ка Терещин, від відділу Жіночої Секції ТУРФДім; Анонійчук, від укр. роб. орґанізацій в Торолд; Тофан, від укр. роб. орґанізацій в Гемилтон; Данилюк, від укр. роб. орґанізацій в Бренфорд; Фівчук, від укр. роб орґанізацій в Лондон; Раєн, від Ліґи Комуністичної Молоді. Прочитано телеґраму співчуття від наших орґанізацій у Вінніпеґу.

По скінченні промов, під згуки "Інтернаціоналу", що його співав хор, труну з тілом покійного товариша винесли спортовики до похоронного авта. Більш як дві тисячі робітників і робітниць вставилися у ряди до походу на кладбище. Зараз за похоронним автом йшов брат покійного товариша, т. Захарій Тимунь, і представники комітетів, до яких належав т. Митрофан. Далі йшли представники ріжних орґанізацій з вінками від Комуністичної Партії, Ліґи Комуністичної Молоді, від українських робітничих орґанізацій Торонто, Гемилтону, Брентфорду, Лондону і т. д. Йшли члени Центрального Виконкому К.П.К. і Л.К.М. і члени партії ріжних національностей, члени й членкині всіх українських і других робітничих орґанізацій; йшли сотні симпатиків нашого руху в рядах і по боках похоронного походу. Напереді йшла орхестра дутих інструментів, що грала похоронні марші. Це була величава демонстрація симпатій до комуністичних ідей та руху, на службу яким покійний товариш Митрофан Тимунь віддав свої найкращі літа і для яких він працював до останнього віддиху свого життя.

Не зважаючи на далеку віддаль до кладбища, ні на дощ, що падав наприкінці походу та підчас вкладання тіла т. Тимуня у могилу, ніхто не залишав похоронної громади. Аж після того, як т. Дж. Мекдоналд, секретар Ц.В.К. К.П.К. виголосив надгробну промову, хор в останнє проспівав революційний похоронний марш, і тіло покійного товариша Тимуня спущено у могилу, учасники похорону розійшлися домів.

Тов. Митрофан Тимунь помер, але праця його для робітничої справи ніколи не загине і приноситиме успіхи для робітничої кляси.

М. Попович.

Торонто, 8. січня 1929.